

Právo na jazykovú pomoc ako procesná záruka v kontexte azylového konania

Anotácia: Predkladaná štúdia ponúka analýzu vybraných rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa priamo dotýkajú otázky poskytovania jazykovej pomoci pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú zaistení na území členského štátu EÚ a v súlade s Európskym dohovorom o ľudských právach majú právo komunikovať s príslušnými orgánmi v jazyku, ktorému rozumejú. Autorka, na základe vybraných rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva, poskytuje bližší pohľad na problematiku interkultúrnej komunikácie a poskytovanie jazykovej pomoci, primárne v podmienkach azylového konania a v prostredí útvarov policajného zaistenia pre cudzincov/detenčných centrách, zároveň upozorňuje na existujúce minimálne štandardy pre oblasť poskytovania jazykovej pomoci a ich bližšie vymedzenie s ohľadom na aplikačnú prax.

Kľúčové slová: jazyková pomoc, základné ľudské právo, právo komunikovať, interkultúrna komunikácia, Európsky súd pre ľudské práva, sekundárna legislatíva EÚ, štátni príslušníci tretích krajín, tlmočenie, preklad.

1 Východiská

Európsky dohovor o ľudských právach (ďalej aj „EDLP“), ktorý bol prijatý v roku 1950, patrí medzi kľúčové dokumenty, ktoré poskytujú záruky ochrany a ďalšieho rozvoja ľudských práv a základných slobôd. Integrálnou súčasťou predmetného dohovoru je v rámci článku 5 (právo na slobodu a bezpečnosť) a článku 6 (právo na spravodlivé súdne konanie) aj právo na tzv. jazykovú pomoc (angl. *language assistance*). Pod právom na jazykovú pomoc sa rozumie právo každého komunikovať v jazyku, ktorému rozumie v prípadoch, keď je dotknutá osoba (pre potreby predkladanej štúdie ide o štátneho príslušníka tretej krajiny) mimo územia svojej domovskej krajiny, a teda nerozumie úradnému jazyku krajiny, na ktorej území sa nachádza. Uvedené právo sa však vzťahuje na tých štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí boli na území konkrétneho štátu z nejakého dôvodu zaistení, resp. zatknutí (v podmienkach Slovenskej republiky je nelegálne prekročenie hraníc posudzované ako priestupok), a teda v rámci úradného styku s príslušnými orgánmi sú nútení s nimi komunikovať. Potrebu bližšie vymedziť obsah jazykovej pomoci reflektovala Rada Európskej únie v októbri roku 2010 prijatím Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní. Uvedená smernica poskytuje stručnú informáciu o najdôležitejších aspektoch poskytovania jazykovej pomoci, a tým stanovuje minimálne štandardy pre oblasť poskytovania jazykovej pomoci. Bližšie vymedzenie tejto oblasti s ohľadom na aplikačnú prax však ponúka predovšetkým judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) s cieľom zachovať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a v súlade so závermi predsedníctva zo zasadnutia Európskej rady v Tampere 15. a 16. októbra 1999, a najmä s bodom 33 týchto záverov, orientuje svoju pozornosť predovšetkým na zásadu vzájomného uznávania rozsudkov a iných rozhodnutí justičných orgánov, ktorá by sa mala stať základom justičnej spolupráce v občianskych a trestných veciach v rámci celej Európskej únie, keďže posilnené vzájomné uznávanie a potrebná aproximácia právnych predpisov uľahčuje spoluprácu medzi príslušnými orgánmi a súdnou ochranou práv jednotlivcov.¹

Predmetom predkladanej štúdie je otázka poskytovania jazykovej pomoci v prípade zaistenia štátnych príslušníkov tretích krajín v detenčných centrách (v podmienkach

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní. Dostupné online na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SK/TXT/?qid=1590867982362&uri=CELEX:32010L0064&from=EN>

Slovenskej republiky ide o útvary policajného zaistenia pre cudzincov, tzv. ÚPZC) a priebeh interkultúrnej komunikácie v kontexte detenčných centier pri zohľadnení vymedzení poskytovania takejto pomoci na základe rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva.² Pozornosť je sústredená predovšetkým na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa na území členského štátu Európskej únie (ďalej aj „EÚ“) nachádzajú bez platného povolenia na pobyt, t. j. neoprávnene, pričom východiskom pre postupy a normy uplatňované v uvedenom prípade je predovšetkým Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, tzv. *návratová smernica*. Súčasťou východiskového rámca pre komunikáciu so štátnymi príslušníkmi tretích krajín je aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany, už spomínaná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní, či Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov, Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 439/2010 z 19. mája 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky podporný úrad pre azyl (ďalej len „EASO“). V súlade s uvádzanými dokumentmi má cudzinec zaistený v detenčnom centre právo na jazykovú asistenciu/tlmočníka pre potreby úradnej komunikácie v prípade, ak cudzinec neovláda jazyk krajiny, v ktorej je zaistený, na komunikačnej úrovni. Na základe tohto nároku je nevyhnutné, aby členský štát zabezpečil prítomnosť tlmočníka a aby bol zaistený štandardný postup konania, t. j. štátny príslušník tretej krajiny v rámci všetkých procesných úkonov rozumel tlmočenému jazyku a mohol v ňom komunikovať.

Skutočnosť, že pri všetkých vynesených rozsudkoch ESĽP zohľadňuje nielen platnú sekundárnu legislatívu na úrovni EÚ, ale aj právnu úpravu predmetnej oblasti na národnej úrovni dotknutého členského štátu a medzinárodné právo, však nemá výrazný vplyv na požiadavku a vymedzenie práva na poskytovanie služieb tlmočníka, práva na poskytnutie služieb prekladateľa, otázky súvisiace s poskytnutím služieb tlmočníka/prekladateľa, či kvalitatívnu stránku poskytovaných tlmočnických a prekladateľských služieb. Vedenie záznamov o poskytnutých tlmočnických/prekladateľských službách pre potreby ďalšieho konania nie sú explicitne a jednotne vymedzené na národnej úrovni jednotlivých členských štátov, ani na európskej, či medzinárodnej úrovni. Formulovaná je však požiadavka na tlmočenie, a to pre potreby procesných úkonov a úradnej komunikácie s príslušnými orgánmi v prípade zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny na území členského štátu.

2 Zaistenie štátnych príslušníkov tretích krajín na území členských štátov EÚ

V súlade s článkom 5 Európskeho dohovoru o ľudských právach má každý právo na slobodu a osobnú bezpečnosť: „*Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanového zákonom: (...) f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu, alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní*“ (EDĽP, čl. 5 ods. 1 písm f))³. Zákaz svojvoľného zadržania je zákazom absolútnym

² Všetky rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva sú dostupné online v rámci databázy HUDOC. Dostupné online na: <http://www.echr.coe.int/echr/en/hudoc>.

³ Európsky dohovor o ľudských právach. Dostupné online na: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SLK.pdf.

a bezpodmienečným v súlade s normami medzinárodného obyčajového práva (*jus cogens*)⁴ a z ktorých nie sú možné nijaké výnimky, zároveň, povinnosťou všetkých štátov je chrániť, vyšetriť a postihovať jeho používanie (*erga omnes*), ako je stanovené aj v článku 9 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach⁵ a súvisiacej judikatúry, článku 6 Charty základných práv Európskej únie⁶ a v národných ústavách a zákonoch jednotlivých členských štátov, keďže jednotlivé dohovory a protokoly týkajúce sa pozbavenia slobody a mechanizmy monitorovania prijaté na európskej a medzinárodnej úrovni dokazujú význam, ktorý tejto neporušiteľnej norme pripisuje medzinárodné spoločenstvo. V snahe zabezpečiť dodržiavanie ľudských práv a slobôd a zároveň poskytnúť záruky ich dodržiavania, EÚ reflektovala úsilie členských štátov zlepšiť riadenie návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, a to vo všetkých jeho rozmeroch s ohľadom na trvalé, spravodlivé a účinné vykonávanie spoločných noriem pre návrat a vypracovala už spomínanú tzv. návratovú smernicu. Návratová smernica je kľúčovým dokumentom v oblasti migrácie, ktorá poskytuje jednotný rámec pre všetky členské štáty Európskej únie. Definovanie efektívnej návratovej politiky má zásadný význam pre získanie podpory pre také prvky, ako sú legálna migrácia a azyl. V článku 12 ods. 2 predmetnej smernice, v rámci kapitoly III Procesné záruky, je uvedené, že „Členské štáty poskytnú na požiadanie písomný alebo ústny preklad hlavných častí rozhodnutí vzťahujúcich sa na návrat uvedených v odseku 1 vrátane poučenia o dostupných opravných prostriedkoch do jazyka, ktorému štátny príslušník tretej krajiny rozumie alebo o ktorom sa dá odôvodnene predpokladať, že mu rozumie.“⁷ Právo na jazykovú pomoc je teda integrálnou súčasťou predmetnej smernice vo forme procesnej záruky, ktorá je dostupná pre všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín zaistených na území členského štátu EÚ.

V prípade zadržania štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci detenčných centier, v súlade s článkom 5 EDLP ods. 2 musí byť „každý, kto je zatknutý, bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu.“⁸ Každý cudzinec zaistený v detenčnom centre má právo na komunikáciu v rámci úradného styku s príslušnými orgánmi v jazyku, ktorému rozumie. Členský štát má teda povinnosť zabezpečiť tlmočníka s cieľom zaistenia štandardného postupu konania, t. j. aby štátny príslušník tretej krajiny v rámci všetkých procesných úkonov rozumel tlmočenému jazyku a mohol v ňom komunikovať. Právna úprava týkajúca sa noriem a postupov v oblasti komunikácie v rámci úradného styku so štátnymi príslušníkmi tretích krajín je vo všetkých členských krajinách obdobná, keďže ide o členské štáty EÚ, ktoré sa riadia spoločnou európskou legislatívou (pre potreby predkladanej štúdie ide predovšetkým o sekundárnu legislatívu EÚ). V praxi je však predmetná právna úprava realizovaná s ohľadom na špecifické podmienky v jednotlivých krajinách.

⁴ V súlade s čl. 53 Viedenského dohovoru z roku 1969 sú normy kogentného charakteru vymedzené ako normy „všeobecného medzinárodného práva, prijaté a uznané medzinárodným spoločenstvom štátov ako celkom za normy, od ktorých nie je dovolené sa odchýliť, a ktoré možno zmeniť len novými normami všeobecného medzinárodného práva rovnakej povahy“.

⁵ Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach. Dostupné online na: http://www.ucps.sk/MEDZINARODNY_PAKT_o_obcianskych_a_politickych_pravach

⁶ Charta základných práv Európskej únie. Dostupné online na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=FR>

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území. Dostupné online na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SK/TXT/?qid=1593379329495&uri=CELEX:32008L0115&from=EN>

⁸ Európsky dohovor o ľudských právach. Dostupné online na: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SLK.pdf.

3 Priebek komunikácie so zaistenými štátnymi príslušníkmi tretích krajín

Primárnym cieľom zaistenia štátnych príslušníkov tretích krajín v detenčných centrách je príprava a realizácia vyhostenia cudzinca do krajiny pôvodu alebo do tzv. *tranzitnej krajiny*⁹ alebo do krajiny, ktorá je podľa tzv. Dublinského systému zodpovedná za posúdenie žiadosti o azyl. Zaistenie vykonávajú príslušníci Policajného zboru (ďalej aj „príslušníci PZ“) a pobyt v detenčnom zariadení môže trvať (vo väčšine krajín) až jeden a pol roka. V prípade rodín s deťmi ide o obdobie, ktoré môže trvať až šesť mesiacov. V prípade umiestnenia do detenčného zariadenia sú cudzinci povinní dodržiavať režim zariadenia. Dodržiavanie režimu zariadenia má vplyv na každodenné fungovanie cudzinca v prostredí detenčného centra a ovplyvňuje vzťahy a komunikáciu nielen s príslušníkmi PZ. Samotná komunikácia v kontexte detenčných centier prebieha v podstate na dvoch úrovniach: 1. komunikácia pre potreby úradného styku medzi zaistenými cudzincami a príslušnými orgánmi, 2. komunikácia, ktorá pokrýva každodennú komunikáciu (mimo úradného styku) medzi zaistenými cudzincami a príslušníkmi PZ, prípadne inými osobami, ktoré poskytujú cudzincom bez/odplacnú sociálnu podporu, či právne poradenstvo.

Slovenská republika ako členský štát EÚ je povinná dodržiavať všetky spoločné ustanovenia a právne predpisy v oblasti komunikácie so štátnymi príslušníkmi tretích krajín v rámci úradného styku. Pokiaľ však ide o: 1. formu asistencie zo strany tlmočníka, t. j. tlmočník je fyzicky prítomný alebo tlmočenie prebieha prostredníctvom telefonických video, resp. audio hovorov a 2. úroveň poskytovaných tlmočnických služieb, predmetné závisí od právnej úpravy jednotlivých členských štátov, t. j. tlmočenie realizuje vysoko kvalifikovaný profesionál ako je to napr. v Rakúsku, kde prebieha komunikácia štátnych príslušníkov tretích krajín zaistených v detenčných centrách (ekvivalentné zariadenie k ÚPZC na Slovensku) s príslušnými orgánmi v rámci úradného styku za prítomnosti úradných tlmočníkov v prípade, ak cudzinec nemecký jazyk neovláda. Tlmočník je vyberaný zo zoznamu úradných tlmočníkov. Na výkon znaleckej činnosti, tlmočnickej činnosti a prekladateľskej činnosti sa v Rakúsku vzťahuje zákon č. 137/1975 v znení BGBl I 111/2007. *“Úradnému tlmočníkovi zákon zaručuje osobitné a významné postavenie. Podľa zákona je úradný tlmočník „na základe prísneho výberového konania mimoriadne kvalifikovaný“ a ručí za správnosť prekladu. Pri výkone činnosti úradných tlmočníkov zohráva dôležitú úlohu Rakúsky zväz úradných tlmočníkov (ÖVGD), ktorý úzko spolupracuje so Spolkovým ministerstvom spravodlivosti. Na odporúčania zväzu sa na základe meniacich podmienok a potrieb rozširuje zoznam jazykov, pre ktoré je potrebné ustanoviť úradných tlmočníkov”* (Đuricová, 2015, s. 170). Tlmočník musí spĺňať kvalifikačné predpoklady súdneho tlmočníka, aby mohol tlmočiť pre potreby úradnej komunikácie štátneho príslušníka tretej krajiny s príslušnými orgánmi a taktiež musí byť v tzv. komore tlmočníkov Rakúska. V niektorých členských štátoch však realizuje tlmočenie aj nekvalifikovaný dobrovoľník-neprofesionál ako je to napr. vo Švédsku, kde podľa článku 4 a 10 Zákona o jazyku tzv. *språklagen* (2009:600)¹⁰ je úradným jazykom, ktorý je používaný v rámci úradnej komunikácie s príslušnými orgánmi švédčina. V článku 13 toho istého zákona je však z rámci administratívnych úkonov (*förvaltningslagen 2017:900*) stanovené právo na tlmočníka a preklad dokumentov v rámci úradného styku v prípade, ak cudzinec neovláda švédčinu a je v situácii, keď si nárokuje práva na území Švédska. Úvodné stretnutie, lekárske vyšetrenie

⁹ **Country of transit** is the country through which migratory flows (regular or irregular) move. This is taken to mean the country (or countries), different from the country of origin, through which a migrant passes in order to enter a country of destination. Dostupné online na: https://ec.europa.eu/home-affairs/e-library/glossary/country-transit_en.

¹⁰ Správa neziskovej organizácie Civil Rights Defenders pod názvom Country Study Sweden: Immigration Detention and Pre-trial Detention z 8. januára 2019, Štokholm. Dostupné online na: <https://crd.org/wp-content/uploads/2019/07/desk-research-Sweden-2019-01-08-final.pdf>

a komunikácia s príslušnými orgánmi v rámci úradného styku prebiehajú za účasti tlmočníka, či už fyzicky prítomného alebo prostredníctvom telefonického audio/video rozhovoru. Na tomto mieste je však nevyhnutné upozorniť aj na skutočnosť, že o potrebe tlmočníka/prekladateľa rozhoduje príslušný orgán, nie cudzinec zaistený v detenčnom centre. Detenčné centrá vo Švédsku častokrát využívajú ako tlmočnikov/prekladateľov svojich zamestnancov. V daných prípadoch ide často o konfliktné situácie a taktiež konflikt záujmov. Postavenie tlmočníka je vo Švédsku upravené podľa Vyhlášky č. 613 z roku 1985 o autorizácii tlmočnikov a prekladateľov (Förordning 1985:613 om auktorisation av tolkar och översättare). Dohľad nad úradnými prekladateľmi vo Švédsku vykonáva tzv. Kammarkollegiet¹¹ (najstarší štátny úrad vo Švédskom kráľovstve). „Autorizovaný translátor je vo Švédsku tzv. chráneným povoláním. Menuje ho úrad Kammarkollegiet po úspešne absolvovanej skúške a overení bezúhonnosti kandidáta” (Gáborová/Motyková, 2015, s. 242). Autorizácia je spravidla platná päť rokov a Kammarkollegiet vedie zoznam autorizovaných translátorov, t. j. úradných prekladateľov vo Švédsku. Po piatich rokoch môže prekladateľ požiadať o obnovenie svojej autorizácie.¹² Medzi východiskové dokumenty pre činnosť prekladateľov a tlmočnikov patrí aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní. Pre potreby detenčných centier sa na základe odporúčania švédskej migračnej agentúry (*Swedish Migration Agency*) môžu využívať aj tlmočníci s „inou kvalifikáciou“, ba dokonca nemusia byť fyzicky prítomní – väčšina tlmočnikov využíva telefonické audio alebo video hovory. Tlmočníci s „inou kvalifikáciou“ sú tlmočníci s najnižšou kvalifikáciou, bez registrácie v Kammarkollegiet, bez overeného tlmočnickeho vzdelania a praxe. Spravidla ide o tlmočnikov, ktorí prešli prijímacím konaním a úvodným kurzom u dodávateľa tlmočnických a prekladateľských služieb. Tento postup je účinný od 1. júla 2018. V tejto súvislosti je nevyhnutné poznamenať, že prvý kontakt s cudzincom prebieha v rámci úvodného stretnutia, na ktorom je zaistený cudzinec informovaný o svojich právach a povinnostiach v detenčnom centre. Tlmočenie však častokrát realizuje aj príslušník PZ alebo iný cudzinec zaistený v detenčnom centre, ktorý ovláda jazyk krajiny zaistenia. Schopnosť štátneho príslušníka tretej krajiny komunikovať je kľúčovou schopnosťou cudzinca, ktorý v rámci procesných úkonov poskytuje príslušným orgánom informácie, na základe ktorých súd členského štátu rozhodne, či mu bude poskytnutá medzinárodná ochrana. Individuálne schopnosti a skúsenosti samotného tlmočníka sú teda faktormi, ktoré ovplyvňujú životné situácie štátnych príslušníkov tretích krajín a v prípade, že tlmočník nevhodne/nesprávne tlmočí kľúčové časti súdneho konania, prípadne nemá potrebné „vybavenie“ na tento typ práce (či už ide o technické vybavenie, osobnostné predpoklady tlmočníka atď.), svojím konaním (či už úmyselným alebo neúmyselným) prispieva u dotknutej osoby k porušeniu základných ľudských práv.

Komunikácia mimo úradného styku nie je predmetom právnej úpravy ani na úrovni národnej legislatívy jednotlivých členských štátov EÚ v rámci vybraných krajín, ani na európskej, či medzinárodnej úrovni. Poskytovanie služieb tlmočnikov a kultúrnych mediátorov v prostredí detenčných centier mimo úradného styku je v niektorých krajinách zabezpečované s podporou mimovládnych a neziskových organizácií, ktoré majú k dispozícii profesionálov i dobrovoľníkov-neprofesionálov.

4 Právo na jazykovú pomoc v kontexte rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva

¹¹ GÁBOROVÁ, M, MOTYKOVÁ, K. (2015) *Inštitút úradného prekladateľa vo Švédsku a v ostatných severovýchodných krajinách*.

¹² Tamtiež.

Právo štátnych príslušníkov tretích krajín na získanie jazykovej pomoci by mali členské štáty udeľovať spôsobom, ktorý poskytuje dotknutej osobe konkrétnu a praktickú možnosť ju využiť. Ochrana základných ľudských práv zaručených v EDLP v súvislosti s jazykovou pomocou sa v skutočnosti vykladá na základe potrieb a možností členských štátov. Ustanovenia týkajúce sa jazykov sú vypracované v širšom zmysle slova, čím sa umožňuje širší výklad, napr. „informovanosť“ sa môže vzťahovať na časové obdobie od 10 minút do 24 hodín od zadržania štátneho príslušníka tretej krajiny. Aj samotné tlmočenie je predmetom právnej interpretácie. Nie je jasné, či má tlmočník pomáhať úradom od okamihu zatknutia alebo v rámci ďalších fáz týkajúcich sa zaistenia štátnych príslušníkov tretích krajín v detenčných centrách. S ohľadom na jazykovú pomoc a jej formy/spôsoby poskytovania, nasledujúce nie je jasne definované ani v EDLP, ani v sekundárnych právnych predpisoch EÚ:

1. časový rámec poskytovania jazykovej pomoci;
2. forma poskytovania jazykovej pomoci, t. j. písomná forma (preklad) požadovaná ako dôkaz pre súdne konanie v. ústna forma (tlmočenie);
3. definovanie konkrétnych častí dokumentácie, ktoré je nevyhnutné preložiť/tlmočiť štátnemu príslušníkovi tretej krajiny pre potreby úradného styku s príslušnými orgánmi;
4. stanovenie kvalifikačných kritérií relevantných pre výber tlmočníka/prekladateľa pre potreby komunikácie medzi zaisteným/zatknutým štátnym príslušníkom tretej krajiny a príslušnými orgánmi v rámci úradného styku.

Rozsah poskytovania jazykových služieb je pevne zakotvený v EDLP a smerniciach EÚ. Vďaka judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva je možné zúžiť výklad vo všetkých členských štátoch, pretože rozsudky vydané ESĽP sú precedensmi, na ktoré sa budú vzťahovať všetky budúce súdne rozhodnutia súdov nielen na európskej úrovni, ale aj na úrovni jednotlivých členských štátov EÚ. Otázky jazykovej pomoci a interkultúrnej komunikácie boli predmetom mnohých rozsudkov ESĽP – do začiatku roka 2020 bolo evidovaných 176 zjavných porušení článku 5 ods. 2 EDLP.¹³ Avšak pre potreby predkladanej štúdie boli analyzované rozsudky, ktoré sa zásadným spôsobom pricinili o bližšie vymedzenie otázok súvisiacich s interkultúrnou komunikáciou so štátnymi príslušníkmi tretích krajín zaistených na území členských štátov EÚ. Ide predovšetkým o nasledovné rozsudky týkajúce sa porušení článku 5 ods. 2 EDLP: rozsudok č. 51564/99 (Čonka v. Belgicko), rozsudok č. 13229/03 (Saadi v. Spojené kráľovstvo), rozsudok č. 13205/07 (Diallo v. Švédsko), rozsudok č. 34082/02 (Rusu v. Rakúsko), rozsudok č. 41015/04 (Kaboulov v. Ukrajina), rozsudok č. 30471/08 (Abdolkhani a Karimnia v. Turecko), rozsudok č. 36378/02. (Shamayer a iní v. Gruzínsko a Rusko), rozsudok č. 42310/04 (Nechiporuk a Yonkalo v. Ukrajina), rozsudok č. 4922/04 (Lazoroski v. bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko), rozsudok č. 12444/05. (Leva v. Moldavsko), rozsudok č. 11036/03 (Ladent v. Poľsko), rozsudok č. 60846/10 (Nowak v. Ukrajina), rozsudok č. 18114/02 (Hermi v. Taliansko), rozsudok č. 18913/03 (Husain v. Taliansko).

Rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva boli vybrané na základe kritéria porušenia článku 5 ods. 2 EDLP a zúčastnenými stranami boli v období rokov 2005 – 2011 členské štáty EÚ (vrátne Spojeného kráľovstva Veľkej Británie)¹⁴. Samotné prípady sa javia ako rozhodujúce pri formovaní poskytovania jazykovej pomoci v niekoľkých neskorších prípadoch, pretože sa uvádzajú ako relevantná judikatúra. Rozsudky spadajú do obdobia rokov 2005 - 2011. Rozsudky sú verejne prístupné na webovej stránke ESĽP. Analyzované

¹³ Pre bližšie informácie pozri databázu HUDOC. Dostupné online na: <http://www.echr.coe.int/echr/en/hudoc>.

¹⁴ Dňa 31. 1. 2020 Spojené kráľovstvo Veľkej Británie vystúpilo z Európskej únie. Vystúpenie bolo realizované riadeným spôsobom na základe Dohody o vystúpení. Bližšie informácie v slovenskom jazyku sú dostupné online na: <https://www.mzv.sk/brexit-vseobecne-info>.

rozsudky sú precedensmi v oblasti právnej úpravy migrácie, ktoré priamo riešia aj otázky porušenia základných ľudských práv s ohľadom na spôsoby a formy poskytovania jazykovej pomoci pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí neoprávnene vstúpili na územie členského štátu EÚ. Nasledujúce prípady významne ovplyvňujú spôsob, akým sa jazykové ustanovenia v súčasnosti vykladajú:

- *Diallo v. Švédsko* – v tretej sekcii rozsudku ESLP je právo na jazykovú pomoc postavené na úroveň právnej pomoci, a teda je nevyhnutné ho poskytnúť už vo fáze vyšetrovania, t. j. hneď pri zaistení na policajnej stanici, keďže štádium vyšetrovania má zásadný význam pre prípravu trestného konania, keďže dôkazy získané v tomto štádiu určujú rámec, v ktorom sa bude posudzovaný trestný čin/priestupok posudzovať. V týchto intenciách je teda nevyhnutné zabezpečiť ako právnu pomoc, tak aj jazykovú pomoc už počas zaistenia/zatknutia políciou, pokiaľ sa na základe konkrétnych okolností každého prípadu nepreukáže, že existujú presvedčivé dôvody na obmedzenie tohto práva.
- *Čonka v. Belgicko* - ako jeden z najvýznamnejších prípadov týkajúcich sa otázky jazyka a poskytovaných tlmočnických služieb, v ktorom ESLP rozhodol, že jedna osoba tlmočníka nemôže poskytovať tlmočnicke služby pre skupinu zaistených osôb. V rámci rozsudku je taktiež stanovené, že skupina zaistených osôb nemôže byť považovaná za jeden celok, a preto je potreba individuálneho prístupu záväzná nielen na účely právnej pomoci, ale aj pre poskytovanie tlmočnických služieb.
- *Saadi v. Spojené kráľovstvo* – rozsudok sa týka stanovenia presného časového rámca pre poskytovanie jazykovej pomoci, keďže doposiaľ nebolo jasné, kto je zodpovedný za informovanie zadržaného o dôvodoch jeho zatknutia, t. j. príslušník PZ alebo právny zástupca? Predmetom rozsudku je však aj forma poskytnutia informácií zaistenej osobe – ústna v. listinná forma, keďže povinnosť poskytnúť dôkazy o poskytnutí informácií zaistenej osobe sa v jednotlivých jurisdikciách členských štátov EÚ vykladá rôzne. Na základe rozsudku však v súčasnosti možno vychádzať zo záveru, že oneskorenie 76 hodín pri poskytovaní relevantných informácií (dôvodov zaistenia) zaistenej osobe poskytl opodstatnený dôvod na porušenie článku 5 ods. 2. Rozsudok stanovil maximálny časový rámec, ktorý je k dispozícii na poskytovanie informácií, a teda aj na poskytnutie jazykovej pomoci. Zároveň je nevyhnutné poskytovať informácie štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je zaistený na území členského štátu EÚ o dôvodoch zaistenia v písomnej forme.¹⁵
- *Rusu v. Rakúsko* - povinnosť poskytovať informácie „neodkladne“ je ponímaná ako povinnosť, ktorú by mal vykonávať príslušník PZ, ktorý zaistenie vykonáva. Predmetné ustanovenie však nezohľadňuje jazykovú spôsobilosť príslušníka PZ, ktorý zaistenie vykonáva. V praxi je teda sprostredkovanie informácií o niečo komplikovanejšie, a to predovšetkým pri zohľadnení skutočnosti, že väčšina štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prichádzajú do členských štátov EÚ nehovorí svetovo rozšírenými jazykmi akými sú napr. angličtina, nemčina, francúzština atď. Z pohľadu tlmočníka je však nevyhnutné zohľadniť aj skutočnosť, že mnohí zo žiadateľov o azyl nemajú základné vzdelanie, a teda nerozumejú odbornému jazyku, aj keď tlmočník tlmočí v jazyku krajiny pôvodu štátneho príslušníka tretej krajiny.
- *Husain v. Taliansko* – rozsudkom ESLP potvrdil, že bezprostredné poskytovanie informácií zo strany príslušných orgánov je postačujúce v ústnej forme, t. j. tlmočenie

¹⁵ Saadi v. the United Kingdom Judgment: „In paragraph 12.11 of the White Paper it was made clear that detention should be used for the shortest possible time and paragraph 12.7 required written reasons to be given at the time of detention.“

je postačujúce v procese poskytovania informácií zaistenému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny. Na účely súdneho konania je však zvyčajne potrebný písomný preklad, pretože sa obyčajne vyžaduje potvrdenie informácií v jazyku, ktorému zadržaný rozumie, spolu s dátumom a časom špecificky uvedeným na účely súdneho konania.¹⁶

Jazyková pomoc je v praxi predmetom interpretácie jednotlivých krajín. Na základe judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa ukazuje, ako možno do istej miery vykladať ustanovenia o jazykovej pomoci. Jazykové problémy sa často objavujú spolu so sťažnosťami porušenia článkov 5 a 6 a príležitostne v spojení s článkom 14 (zákaz diskriminácie). Aj keď ESLP len zriedka zistil porušenie výlučne z dôvodu problémov súvisiacich s poskytovaním jazykovej pomoci, vyššie uvedené prípady mu poskytli príležitosť stanoviť základné zásady v pasážach, ktoré predstavujú konsolidáciu uplatniteľnej judikatúry.

5 Jazyková pomoc v kontexte konania o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany

Jazyková mediácia a poskytovanie jazykovej pomoci zostáva dôležitou a veľmi citlivou záležitosťou, pretože je neoddeliteľnou súčasťou azylového konania a má priamy a častokrát rozhodujúci vplyv na komunikáciu medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi jednotlivých členských štátov EÚ. Pokiaľ ide o žiadateľov o medzinárodnú ochranu (azyl)¹⁷, každý žiadateľ (štátny príslušník tretej krajiny) musí porozumieť každej fáze procesu, aby mohol poskytnúť príslušným orgánom všetky relevantné informácie a tie následne boli schopné posúdiť a zohľadniť všetky skutočnosti nevyhnutné pre posúdenie individuálneho prípadu žiadateľa.¹⁸ Poskytovanie vysokých štandardov jazykovej pomoci v mnohých jazykoch stále zostáva výzvou pre mnohé členské štáty EÚ, najmä ak žiadateľ o azyl hovorí iba svojím materinským jazykom, ktorý patrí medzi málo rozšírené jazyky.¹⁹ Jazyková bariéra nesmie nikdy ovplyvniť ľudské práva štátnych príslušníkov tretích krajín a rozhodnutie vnútroštátnych orgánov o pobyte štátnych príslušníkov tretích krajín na ich území. Informácie o opravných prostriedkoch by mali byť k dispozícii v jazyku, ktorému štátny príslušník tretej krajiny rozumie alebo o ktorom sa dá odôvodnene predpokladať, že mu rozumie. Či sú informácie poskytované v písomnej alebo ústnej forme, závisí od prijímajúceho členského štátu. Vo väčšine prípadov sa informácie poskytujú vo forme letákov alebo referenčných materiálov. Možnosť štandardizovaných šablón pre potreby nielen príslušníkov PZ, ale aj iných zúčastnených strán by racionalizovala prácu v tejto oblasti a prispela by k transparentnosti a tiež by výrazne obmedzila náklady na tlmočnicke služby. Čiastočne tiež môže prispieť k vyriešeniu pretrvávajúceho problému súvisiaceho s nedostatkom tlmočníkov z a do menej rozšírených jazykov. Absencia kvalifikovaných a kompetentných tlmočníkov nie je predmetom tejto štúdie, zaslúži si však osobitnú pozornosť, keďže kvalifikačné kritériá sa medzi jednotlivými členskými štátmi zvyčajne líšia. Zabezpečenie kvality je však rozhodujúce z hľadiska ochrany prístupu k relevantným informáciám pre jednotlivcov, ktorí majú obmedzené jazykové znalosti. Schopnosť účinne sprostredkovať význam, štýl a často aj tón pôvodného zdroja je veľmi dôležité, keďže môže ovplyvniť výsledky rozhovoru so žiadateľmi o azyl a následne aj pobyt v krajine. V niektorých prípadoch môžu tlmočníkom chýbať zručnosti potrebné na splnenie požiadaviek tlmočenia alebo niekedy jednoducho

¹⁶ Pozri aj rozsudok v prípade Abdolkhani a Karimnia v. Turecko, rozsudok č. 30471/08 z 22. septembra 2008.

¹⁷ Pre bližšie informácie pozri Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie).

¹⁸ Pozri rozsudok ESLP v prípade Čonka v. Belgicko, rozsudok č. 51564/99.

¹⁹ Pozri správu Európskej rady pre utečencov a exilantov o implementácii hotspotov v Taliansku a Grécku pod názvom: 'The Implementation of the hotspots in Italy and Greece: A study' z 5. decembra 2016.

prekladajú nesprávne a takéto konanie sa neobíde bez vážnejších následkov pre žiadateľa o azyl. V dôsledku pretrvávajúcich problémov súvisiacich s nedostatkom kvalifikovaných tlmočníkov začalo mnoho krajín využívať audio/video konferencie s cieľom zabezpečiť, aby žiadateľ o azyl bol schopný komunikovať svoje požiadavky. Použitie tejto formy tlmočenia však nie je zo strany štátnych príslušníkov tretích krajín prijímané pozitívne. Medzi nedostatky možno radiť najmä nedostatok súkromia, neprítomnosť tlmočníka v mieste zaistenia - pričom táto skutočnosť má svoje psychologické pozadie, keď sa žiadateľ obracia na tlmočníka, ktorý mu má byť k dispozícii v konaní s príslušnými orgánmi a tlmočník sa nachádza na úradnom mieste vnútroštátnych orgánov namiesto toho, aby bol v detenčnom centre/ÚPZC. Keďže tlmočnicke služby sa poskytujú štátnym príslušníkom tretích krajín bezplatne a členské štáty sú zodpovedné za všetky náklady spojené s týmito službami, výber tlmočníkov vykonávajú aj vnútroštátne orgány. S ohľadom na skutočnosť, že tlmočníci sa pri určovaní významu preloženého prejavu väčšinou spoliehajú na vizuálne a zvukové narážky, použitie technológie, ktorá údajne často trpí zlou kvalitou zvuku alebo je prerušená počas pohovoru/vypočutia, je neadekvátna a spôsobuje frustráciu obom zúčastneným stranám, žiadateľovi o azyl aj zástupcom vnútroštátnych orgánov, a to najmä pri riešení emočne vypätých situácií. Je na rozhodnutí členského štátu, či poskytne písomný preklad príslušných informácií alebo ústny výklad, pokiaľ je obsah poskytovaných informácií zrozumiteľný pre štátneho príslušníka tretej krajiny a rozumie svojej súčasnej právnej situácii. Ustanovenie v článku 5 prepracovanej smernice o podmienkach prijímania 2013/33/EÚ vyžaduje, aby členské štáty vynaložili primerané úsilie na zabezpečenie prekladu do jazyka, ktorému dotknutá osoba skutočne rozumie, pričom absencia/nedostupnosť tlmočníkov do konkrétneho jazyka nie je dôvodom pre neposkytnutie predmetných informácií. V prípadoch mimoriadne zriedkavých jazykov, pre ktoré existuje objektívny nedostatok tlmočníkov môže byť vo výnimočných prípadoch uznaná výnimka. Členské štáty však majú povinnosť poskytnúť relevantné informácie týkajúce sa konania o azyle v najmenej piatich jazykoch, ktoré najčastejšie používajú alebo ktorým rozumejú nelegálni migranti vstupujúci do dotknutého členského štátu.

6 Záver

Právo na jazykovú pomoc patrí medzi základné práva zaručené EDLP a je tiež zakotvené v sekundárnych právnych predpisoch EÚ, a preto je záväzné pre všetky členské štáty. Vďaka judikatúre ESLP sa viac objasňuje poskytovanie jazykovej pomoci, resp. tlmočnických a prekladateľských služieb a rozsah ich použitia je špecifikovaný pre potreby budúcich prípadov. Otázky týkajúce sa formy poskytovaných tlmočnických a prekladateľských služieb na účely azylového konania zostávajú v rukách vnútroštátnych orgánov jednotlivých členských štátov a ich preferencií (ústna forma v. písomná forma), ak ich možno predložiť ako dôkazný materiál pre potenciálne konanie ESLP. Nevyhnutnou podmienkou je však poskytnúť relevantné informácie do 24 hodín od zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, keďže osoba zaistená v detenčnom centre/ÚPZC má právo byť informovaná o dôvodoch svojho zaistenia a toto právo je súčasťou procesných záruk. Vymedzenie presného časového rámca pre poskytovanie informácií na vyššie uvedené účely do veľkej miery závisí od jazykovej spôsobilosti príslušníka PZ, ktorý vykonáva zaistenie, keďže podľa judikatúry sa uprednostňuje poskytnutie informácií v čase zaistenia. Pri tlmočení do jazyka, ktorému zaistená osoba rozumie, sa vo väčšine prípadov berie do úvahy úradný jazyk krajiny pôvodu štátneho príslušníka tretej krajiny. Výber tlmočníka zostáva v rukách vnútroštátnych orgánov a realizuje sa na základe vnútroštátnych právnych predpisov jednotlivých členských štátov. Spoločný rámec, pokiaľ ide o zabezpečenie kvality tlmočnických služieb a kvalifikáciu jednotlivých tlmočníkov, zostáva nezodpovedanou

otázkou, pretože kvalifikačné kritériá sa v jednotlivých členských štátoch líšia. Pokiaľ ide o počet tlmočníkov, ktorí sú k dispozícii pre skupinu štátnych príslušníkov tretích krajín (neurčitý počet osôb), obmedzenia nie sú výslovne stanovené. Na základe rozsudku č. 51564/99 z 5. februára 2002 v prípade Čonka v. Belgicko, v prípade ak jeden tlmočník poskytuje tlmočnicke služby pre skupinu osôb, nie je dodržaná povinnosť členského štátu individuálne posudzovať každý prípad samostatne. Rozsah poskytovaných informácií by mal umožniť štátnemu príslušníkovi tretej krajiny pochopiť právne prostriedky nápravy a jeho súčasné právne postavenie.

Všetci štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú zaistení v detenčných centrách/ÚPZC čelia výzvam, ktoré priamo súvisia s ich ľudskými a procesnými právami a ktoré je potrebné komunikovať vo vzťahu k príslušníkom PZ a príslušným úradom na každodennej báze. Jazyková (a tiež kultúrna) bariéra situáciu štátnym príslušníkom tretích krajín zaisteným na území členského štátu, ktorého úradný jazyk zaistené osoby neovládajú, neuľahčuje. Právo na jazykovú pomoc a efektívne zabezpečenie interkultúrnej komunikácie je síce v súčasnosti postavené na úroveň právnej pomoci, ale v aplikačnej praxi sa ešte stále nemôže tešiť inštitucionálnej podpore a len postupne je bližšie špecifikované a interpretované, a to aj vďaka judikatúre ESLP.

Predkladaná štúdia je výstupom z vedecko-výskumnej úlohy Akadémie Policajného zboru v Bratislave pod názvom Interkultúrna komunikácia so štátnymi príslušníkmi tretích krajín v zariadeniach (VYSK 241).

Literatúra

- ĎURICOVÁ, A., 2015. *K otázkam úradného prekladu a tlmočenia v Rakúsku*. In: Jana Rakšányiová et al., *Úradný prekladateľ v slovenskom a európskom sociálnom priestore*. Vydavateľstvo Univerzity Komenského v Bratislave, ISBN 978-223-4035-9.
- GÁBOROVÁ, M. a K. MOTYKOVÁ, 2015. *Inštitút úradného prekladateľa vo Švédsku a v ostatných severských krajinách*. In: Jana Rakšányiová et al., *Úradný prekladateľ v slovenskom a európskom sociálnom priestore*. Vydavateľstvo Univerzity Komenského v Bratislave, ISBN 978-80-223-4035-9.
- NOVÁKOVÁ, I. et al., 2018. *Interkultúrna komunikácia so štátnymi príslušníkmi tretích krajín v zariadeniach: Projekt. /Rieš. výsk. úl. Iveta Nováková, spolurieš. Martina Binderová, spolurieš. Petra Ferenčíková, spolurieš. Emil Semjan, spolurieš. Patrik Ambrus, spolurieš. Jelena Ondrejkočiová, spolurieš. Klaudia Marczyová. [a i.]. 1. vyd. – Bratislava: Akadémia Policajného zboru – Katedra jazykov, 2018. – 39 1.: dokumentácia 11 1. Vto*
- ROSSATO, L., 2017. *Migrant Inmates Mediating between Languages and Cultures*. In: Antonini, R./Cirillo, L./Rossato, L./Torresi, I. (eds) *Non-professional interpreting and translation: State of the Art and Future of an Emerging Field of Research*. John Benjamins Translation Library 129, vii, 415 pp. ISBN 9789027266088.
- BRANNAN, J., 2010. *ECHR case-law on the right to language assistance in criminal proceedings and the EU response*. Dostupné online na: [e-justice.europa.eu/4_BrannanECHRcaselaw_EU_en%20\(1\).pdf](http://e-justice.europa.eu/4_BrannanECHRcaselaw_EU_en%20(1).pdf)
- NIKOLAJOVÁ KUPFERSCHMIDTOVÁ, E., 2020. *K otázkam zabezpečenia komunikácie so štátnymi príslušníkmi tretích krajín v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov*. In: *Policajná teória a prax 2/2020*, Bratislava: Akadémia Policajného zboru. Dostupné online na: <https://www.akademiapz.sk/archiv-2-2020>

- NORSTRÖM, E., 2010. *Community Interpreting in Sweden and its Significance to guaranteeing legal and medical security*. Dostupné online na: <http://sens-public.org/articles/781/>
- VERTANOVÁ, S., M. ANDOKOVÁ, P. ŠTUBŇA, S. MOYŠOVÁ, 2015. *Tlmočník ako rečník: učebnica pre študentov tlmočnictva*. 1. vyd., Bratislava: UK, s. 231.
- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd z 3. septembra 1953. Dostupné online na: <https://www.upn.gov.sk/data/pdf/209-1992.pdf>
- Európsky dohovor o ľudských právach. Dostupné online na: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SLK.pdf.
- Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach. Dostupné online na: http://www.ucps.sk/MEDZINARODNY_PAKT_o_obcianskych_a_politickych_pravach
- Charta základných práv Európskej únie. Dostupné online na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=FR>
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní. Dostupné online na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SK/TXT/?qid=1590867982362&uri=CELEX:32010L0064&from=EN>
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (prepracované znenie), {SEK(2008) 2962} {SEK(2008) 2963}.
- Správa neziskovej organizácie Civil Rights Defenders pod názvom Country Study Sweden: Immigration Detention and Pre-trial Detention z 8. januára 2019, Štokholm. Dostupné online na: <https://crd.org/wp-content/uploads/2019/07/desk-research-Sweden-2019-01-08-final.pdf>
- Príručka o európskom práve v oblasti azylu, hraníc a migrácie. Belgicko: Agentúra Európskej únie pre základné práva, 2014. ISBN 978-92-9239-505-6 (FRA). Dostupné online na: https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_asylum_SLK.pdf.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie). Dostupné online na: <https://www.eur-lex.europa.eu/>
- Výročná správa úradu EASO o poskytovaní služieb tlmočníkov a kultúrnych mediátorov. Dostupné online na: <https://www.easo.europa.eu/easo-annual-report-2018/43-providing-interpretation-services>
- Informácie o obstarávaní tlmočnických služieb, kultúrnej mediácie a dištančného tlmočenia pre potreby úradu EASO. Dostupné online na: https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:371706-2018:TEXT:EN:HTML&WT.mc_id=RSS-Feed&WT.rss_f=Printing+and+Publishing&WT.rss_a=371706-2018&WT.rss_ev=a
- Informácie o obstarávaní tlmočnických služieb pre potreby agentúry Frontex. Dostupné online na: https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:94238-2019:TEXT:EN:HTML&WT.mc_id=RSS-Feed&WT.rss_f=Printing+and+Publishing&WT.rss_a=94238-2019&WT.rss_ev=a

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území. Dostupné online na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SK/TXT/?qid=1593379329495&uri=CELEX:32008L0115&from=EN>

Abecedný zoznam rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva (relevantné pre potreby spracovania štúdie)

Abdolkhani a Karimnia v. Turecko, rozsudok č. 30471/08

Brozicek v. Taliansko, rozsudok č. 10964/84

Čonka v. Belgicko, rozsudok č. 51564/99

Diallo v. Švédsko, rozsudok č. 13205/07

Hermi v. Taliansko, rozsudok č. 18114/02

Husain v. Taliansko, rozsudok č. 18913/03

K.C. v. Rumunsko, rozsudok č. 46050/10

Kaboulov v. Ukrajina, rozsudok č. 41015/04

Ladent v. Poľsko, rozsudok č. 11036/03

Lazoroski v. bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko, rozsudok č. 4922/04

Leva v. Moldavsko, rozsudok č. 12444/05

Nechiporuk a Yonkalo v. Ukrajina, rozsudok č. 42310/04

Nowak v. Ukrajina, rozsudok č. 60846/10

Rusu v. Rakúsko, rozsudok č. 34082/02

Saadi v. Spojené kráľovstvo, rozsudok č. 13229/03

Salduz v. Turecko, rozsudok č. 36391/02

Shamayer a iní v. Gruzínsko a Rusko, rozsudok č. 36378/02

Key words: language assistance, fundamental human rights, intercultural communication, European Court of Human Rights, secondary legislation of the EU, asylum seekers, third-country nationals, interpreting, translation

Summary

The present study offers an analysis of selected judgments of the European Court of Human Rights that directly addresses the issue of providing language assistance to third-country nationals detained in the territory of the EU Member States and are entitled to communicate with competent authorities in the language they understand. Based on selected

judgments of the European Court of Human Rights, the author provides a closer look at the definition of intercultural communication and language assistance primarily in the conditions of asylum proceedings and in the environment of police detention facilities for third-country nationals/detention centers, while drawing attention to existing minimum standards set in the existing secondary legislation of the EU and their further definition with regard to application practice.

*mjr. PhDr. Elena Nikolajová Kupferschmidtová, PhD.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra jazykov
Sklabinská 1
835 17 Bratislava
e-mail: elena.nikolajova@minv.sk*

Recenzenti: pplk. doc. Mgr. Iveta Nováková, PhD.
doc. Mgr. Pavol Štubňa, PhD.